

TÜRKÇE-ERMENİCE KELİME ALIŞVERİŞİ VE TAPAN KELİMESİ ÜZERİNE

Turkish-Armenian Vocabulary Exchange: The Case of the Word Tapan

Dr. Fatih ERBAY*

ÖZ

Türkler ve Ermeniler uzun yıllar boyunca birlikte yaşamışlardır. Bu birlikte yaşam her iki milletin diline de etki etmiş; bu iki dil arasında yüzlerce kelime alışverişi gerçekleşmiştir. Bu çalışmada, hem Türkçede hem de Ermenicede aynı veya birine yakın anlamlarda kullanılan tapan/dapan/tabani kelimeleri üzerinde durulmuştur. Farklı Türk lehçelerinde çok değişik şekillerde ve anlamlarda yaşayan 'tapan' kelimesinin Ermenice mi, Türkçe mi olduğu hakkında araştırmacılar birbirinden farklı görüşlere sahiptir. Çalışmada kelimenin Ermeniceden Türkçeye mi geçtiği yoksa Türkçeden Ermeniceye mi geçtiği değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ermenice, Türk dili, daban, dab'an, taban, tapan

ABSTRACT

Turks and Armenians have long lived together. This culture of living together influenced the languages of both nations; hundreds of words were exchanged between these two languages. This study dwells upon the words "tapan, dapan and taban" which exist both in Turkish and Armenian. Researchers have divergent views about whether the origin of the word "tapan", which still survives in many different Turkish dialects with different meanings, is Turkish or Armenian. This study attempts to discuss whether the word was borrowed from Armenian to Turkish or from Turkish to Armenian.

Key Words: Armenian language, Turkish language, daban, dab'an, taban, tapan

1. Giriş

Türkler, yaşadıkları geniş coğrafya sebebiyle birçok kavim ve milletle temas hâlinde olmuştur. Dolayısıyla Türklerle, bu kavim ve milletler arasında kültürel veya dil bakımından karşılıklı bir etkileşim yaşanmıştır. Uzun yıllardan beri aynı veya birbirine yakın coğrafyalarda komşu olarak yaşayan halklardan Türkler ile Ermenilerin dilleri arasında da uzun soluklu bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Bu komşuluk ilişkisi, Türkçeye Ermeniceden, Ermeniceye Türkçeden kelime ve yapıların girişinde etkili olmuştur. Ancak Türkler ve

* Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat Bölümü Eski Türk Dili ABD Öğretim Üyesi fatiherbay@yahoo.com

Ermeniler arasındaki bu durum, Türklerin komşuluk ettiği diğer kavim ve milletlerin dilleriyle olan ilişkiden daha öteye geçmiştir.

Ermeniler V. yüzyıla kadar dillerini yazı diliyle ifade edebilecekleri alfabeyle sahip değillerdi. Ermeni alfabesi, aziz Mesrob Maşdots tarafından 405 yılında oluşturulmuştur. Hind-Avrupa dil grubundaki Ermenice bu tarihten sonra Ermeni alfabesiyle yazılmaya başlanmıştır (Pamukciyan 2002: 255). XI. yüzyılda Bagratid Ermeni Devleti yıkılınca Ermenilerin büyük bir kısmı Gürcistan, Kırım ve Kilikya'ya göç ederek buradaki Kıpçak Türkleriyle sıkı ilişki içerisine girmişlerdir. Sonraki yüzyıllarda Ermeniler dinlerini, yazılarını ve dillerindeki terimleri koruyarak topluca Kıpçak Türkçesini benimsediler (Kaçalın 1995: 48). İşte bu benimsemeyi takip eden süreçte Ermeni alfabesiyle yazılmış Türkçe metinler ortaya konulmaya başlanmıştır. Böylece Türkçe ile Ermenice arasında alfabe ilişkisi de ortaya çıkmıştır.¹

VII. yüzyıldan başlayarak Kafkas kaynaklarında yer alan Türkçe kelimelerin sayısı gittikçe artmıştır. VII. ve VIII. yüzyıldan sonraki Ermeni kaynaklarında ise kişi, akrabalık, meslek adlarının yanı sıra sosyal yapı ve üst kavramlarla ilgili çok sayıda Türkçe kelime bulunmaktadır (Karaağaç 2004: 15).

Kültürel ve coğrafi komşuluğun bir devamı olarak Türkçe ile Ermenice arasında yoğun bir kelime alışverişi yaşanmıştır. Ancak Ermeniceden Türkçeye, Türkçeden Ermeniceye giren kelime sayıları hakkında araştırmacılar tarafından farklı görüşler ileri sürülmüştür. Açaryan, 1926'da Bakü'de düzenlenen I. Türkoloji Kurultayı'nda sunduğu bir bildiriye Türkçeden Ermeniceye geçen kelimelerin sayısını 4000, Ermeniceden Türkçeye geçen kelimelerin sayısını ise 200 olarak vermiştir (Açaryan'dan aktaran Karaağaç 2004: 15).

Dankoff (1995)'un Türkçedeki Ermenice kelimeler üzerine yaptığı yayında, Türkçedeki Ermenice kelimelerin sayısı 806'dır. Açaryan'ın 1926'da 200 olarak verdiği kelime sayısının Dankoff'un çalışmasında 800'e çıkması, üzerinde durulması gereken bir meseledir.

Türkçenin Ermeniceye etkisi ise sadece kelime verme ile sınırlı kalmamıştır. Türkçe kendisinden farklı bir dil grubuna ait olan Ermeniceyi şekil bilgisi, ses bilgisi, söz dizimi gibi birçok yönden etkilemiştir.²

¹ 14 Mayıs 2011 tarihinde Türk Dil Kurumu tarafından Ankara'da "Ermeni Harfli Kıpçak Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı" düzenlenmiştir. Bu çalıştayda Ermeni alfabesiyle Türkçe yazılmış metinler üzerinde durulmuştur (www.tdk.gov.tr 13.11.2011).

² Geniş bilgi için bakınız (Karaağaç 2004: 16-20).

2. Daban / Taban / Tapan Kelimeleri

Tapan/taban/daban kelimeleri neredeyse tüm Türk lehçe ve ağızlarında kullanılmaktadır. Özellikle Türkiye Türkçesinin ağızlarında *tapan* kelimesinin çok yaygın bir kullanımda olduğunu Derleme Sözlüğü'nden tespit edebiliriz. Anadolu'nun farklı ağızlarında geçen *tapan* kelimesine 'tohum ekildikten sonra tarlayı düzeltmeye yarayan yassı ağaç araç, sürgü', 'duvar örerken aralara konulan ağaç', 'basılmaktan sertleşmiş yol, toprak, kar', 'tarlalarda toprak altında yetişen yumru biçiminde siyah renkli yenilebilen bir çeşit bitki' (DS 1993: 3823); *topan* kelimesine 'toprak damları sıkıştırmak için kullanılan bir çeşit silindir', 'ekilen tarlayı sıkıştırmaya yarayan tahta merdane' (DS 1993: 3963); *taban* kelimesine ise 'tarlanın çukur yeri; tarlanın düz yeri', 'temel, asıl', 'tohum ekildikten sonra tarlayı düzeltmeye yarayan yassı ağaç araç, sürgü', 'topuk' (DS 1993: 3797) gibi birbirine yakın veya birbirinden farklı anlamlar verilmiştir. Azerbaycan ağızlarında yer alan *daban* kelimesine "tütün bitkisinin köke yakın yaprakları" anlamı verilmiştir (ADL 1999: 115).

Taban kelimesi ve bu kelimedenden türemiş *tabanla-* fiili Divanü Lügati't-Türk'te de yer almaktadır. Burada *taban* kelimesine 'taban; deve tabanı', *tabanla-* fiiline ise "-deve- tepmek" anlamı verilmiştir (DLT 1972-I: 400, 405; DLT 1972-III: 342).

İçinde barındırdığı kelimeler ve deyimler bakımından Osmanlı Türkçesi için önemli bir kaynak durumundaki Meninski sözlüğünde kelime, *taban* -طبان ve طابان ve *tābān* تابان [planta pedis, folea pedis, folea&calcei, trabs] "Ayağın iç yüzünde topuktan parmaklara kadar uzanan kısım, taban" şekillerinde verilmiştir (Meninski 2000: 1027, 3061, 3087). Meninski ayrıca, kelimenin kullanıldığı deyim ve terimleri de eserinde göstermiştir: *taban çalmağ* [pedes ire, pede longa itinera emetiri / battre la femelle, marcher a pied], *taban başmağ*, *direk tabanı* [bafis columnæi], *taban terāzūsı* [Bolis/arcipendolo/bern], *taban terāzū ile doğrutmağ* [Ad perpendiculum dirigere, scandagliere, bern] (Meninski 2000: 3087).

2. 1. Daban / Taban / Tapan Kelimeleri ile İlgili Görüşler

Türk diliyle ilgilenen birçok araştırmacı, *taban/daban* kelimesi üzerinde durmuştur. Hasan Eren çalışmasında kelimenin Ermenice ile ilişkilendirilmesini açıkladıktan sonra konu hakkında bazı görüşlere yer vermiştir. Tietze, Dankoff, ve Budagova'nın *tapan* kelimesini Ermeniceye dayandırdığını, bununla birlikte Ymār Daher ve Ermeni asıllı Türklük bilimci Sevortyan'ın ise kelimenin Ermenice olduğu yönünde her hangi bir bilgi vermediklerini belirtmiştir (Eren 1995: 879-880).

Kelimenin hemen hemen tüm Türk lehçelerinde farklı fonetik varyantlarla yer aldığı sözlüğünde örnekleriyle gösteren Sevortyan, *daban* kelimesinin ilk hecesindeki “a” ünlüsünün uzun olduğunu düşünmektedir. Ona göre ünlünün uzunluğu etimolojiktir ve buna ilaveten *taban* fonetik şeklinin *tapan* kelimesinden türemesi daha doğrudur: *Tāban / taban < tāpan / tapan*. Kelimenin *taman* biçimi ise ikincildir (Sevortyan 1980: 110-111).

Sevortyan’a göre *taban* kelimesinin ilk anlamı “Ayağın tabanı”, ikinci anlamı ise “ayakkabının tabanı” şeklindedir. Kelime mecazî anlamda da “Esas, temel; bir şeyin alt kısmı, temeli” anlamlarını kazanmıştır. Yukarıdaki anlamlarından başka “Bileğin etli kısmı”, “Hayvanların arka ayağı (Tuva Türkçesinde)”, “Hayvanın geniş pençesi (Doğu grubu Türk lehçelerinde)”, “Kayak veya kazağın alt kısmı”, “Döşemede kullanılan çapraz ağaç, tahta”, “Bir uzunluk birimi”, “Bir ağırlık ölçüsü (Uygur Türkçesinde)” gibi farklı alt başlıklarda çeşitli anlam ayrıntılarıyla izah edilmiştir. İlginç olan nokta ise Türkiye Türkçesinde *taban* kelimesinin çok geniş bir anlam yelpazesine sahip olmasıdır (Sevortyan 1980: 110).

Kelimenin etimolojisi Sevortyan’a göre şu şekildedir: *taban* kelimesi, *tap* (*a*)- fiilinden /-n/ eki yardımıyla oluşmuş araç, alet anlamlı, türemiş bir kelimedir. Bu da aşağıdaki verileri ortaya çıkarmaktadır: *Tapā-* “Ezmek (ayakları altında)” kelimesi Kazak ve Tatar Türkçelerinde yer alır. *Tapal-* “Ezilmek” Tatar ağızlarında yer alır. Fiil, ‘AlA-’ yapım ekinin yardımıyla “*tabala-* (Develer için)” şeklini almış olabilir. *Tabala-* fiili Türkmen Türkçesinde *tebele-* şeklinde görünmektedir. Ancak Tatar Türkçesinin ağızlarında yukarıda belirtildiği gibi *tapala-* şeklindedir (Sevortyan 1980: 110).

Hamzayeva, Türkmen Türkçesinde yer alan *taban* kelimesine “Ayak tabanı, topuk ve topuğun alt kısmı”, *tabanla-* fiiline “tabanla ezmek” anlamlarını vermiştir (Hamzayeva 1962: 232). Ataniyazov ise Türkmen Türkçesinde yer alan *daban* kelimesinin *dap/tap* yansıma sesine +an ekinin eklenmesiyle oluştuğunu belirterek ilk hecedeki ünlünün uzunluğuna dikkat çekmiştir (Ataniyazov 2004: 107).

Clauson, *tapan* kelimesinin “ayak tabanı”, *daban* kelimesinin ise “dağ geçidi”³ anlamında kullanıldığını belirtmiştir (Clauson 1972: 441). *Taban* (طابان - طبان) kelimesine ‘Türk Lügati’nde de rastlamaktayız. Hüseyin Kazım Kadri, kelimeye “Ayağın altı ve düz yeri; mecazen- sebat, metanet; cür’et, cesaret,

³ Sevortyan, M. Räsänen gibi bazı bilim adamlarının “dağ geçidi” anlamında Türk lehçelerinde kullanılan *daban* şeklinin Moğolca olduğunu ileri sürmelerine değinir (Sevortyan 1980: 112).

yiğitlik; ayakkabının altına konulan kösele” şeklinde bir açıklama getirmiştir (Hüseyin Kazım Kadri 1945: 374-375).

Vámbéry, *taban* kelimesine “taban, ayak tabanı” anlamını vererek kelimeyi ‘tap, tab, tep, teb, tip, tib, tüb’ (Aşağı, alt, dip) kökleriyle açıklamıştır. Ayrıca bu köklerden türediğini düşündüğü Çağatay Türkçesindeki *tabanlıq* kelimesi için de “maiyet, birisinin emri altında olan” anlamını vermiştir (Vámbéry 1878: 156-157).

Sevortyan etimoloji sözlüğünde farklı bilim adamlarının kelime hakkındaki görüşlerine de yer vermiştir. Sevortyan, M. Räsänen’in *tapan* kelimesinin ana tipinin *tāpan* olduğu görüşüne katılmaktadır. Doerfer’in kelimenin ana tipinin *tāpān* olduğu görüşünde ise ikinci uzun ünlünün açıklama gerektirdiğini düşünmektedir. Ayrıca G. J. Ramstedt’in *Kalmückisches Wörterbuch* adlı çalışmasında Türkçedeki *taban*, *taman* kelimelerini Moğolca ve Kalmukçadaki şekilleriyle izah etmesinden bahsetmiştir (Sevortyan 1980: 112).

Borovkov ise *taban* kelimesinin anlamını ‘taban, bir şeyin tabanı’ olarak vermiş ve Radloff’ta “taban, alt” anlamıyla geçtiğini belirtmiştir (Borovkov 1961: 149). Radloff, sözlüğünde *taban* kelimesinin dört farklı kullanımına değinir. Kelimenin Türk lehçelerinde “taban; esas, temel; düz, düz ve basık yer, basık; (Osm.) tırmık; (Osm.) azim, kararlılık, enerji; bir bitki türü”; “(Uyg.) dağ geçidi”; “(Kaz.) bir yöne doğru – (*meşrikke taban = doğuya doğru*)”; “(Çağ.) denizci” anlamlarında kullanıldığını göstermiştir (Radloff 1960-III: 963-964). Radloff *tapan* kelimesine ise “ayak tabanı; ayak” anlamlarını verir (Radloff 1960/III: 949).

Hamza Zülfikar *tapan* kelimesinin *tap* yansıma sesinden kaynaklandığı görüşündedir. Zülfikar çalışmasında *tapan* kelimesi için “Basılmış, sertleşmiş yol; ekili tarlayı düzeltmek için ağaçtan yapılmış araç” anlamlarını vermektedir (Zülfikar 1995: 638-639).

Taban kelimesi Ermenice sözlüklerde de yer almaktadır. 1900’lü yılların başında Ermenice-Türkçe sözlük hazırlamış olan Bedros Zeki, eserinde Ermenice olarak aldığı *taban* kelimesine ‘düz, yassı’ anlamını vermiştir (Bedros Zeki 1907: 795). Bağramyan-Halilov ise sözlüklerinde yer verdikleri ‘*Noyan tapan*’ tamlamasına ‘Nuh’un mezarı, Nuh’un kabri’ anlamlarını vermişlerdir (Bağramyan-Halilov 1978: 507). Kelimenin Ermenice olduğu görüşünde olan Dankoff ise Ermenice *tap’* kelimesinden, tarım ve çiftçilikle ilgili *tap’an* (tapan, tırmık, sürgü) kelimesinin türediği ve bu kelimenin de Türkçeye girdiğini

belirtmiştir (Dankoff 1995: 9 ve 13).⁴ Budagova da yaptığı çalışmada kelimenin Ermenice olduğu görüşünü savunmuştur (Budagova 1984: 14).

Hasan Eren, “tarlaya atılan tohumu örtmek için kullanılan ağaç sürgü” anlamına gelen *tapan* kelimesinin Türk dilinin farklı ağızlarında *-daban* (< *tapan*) şekliyle yaygın olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Hasan Eren; Tietze (*tapan* < Erm. *dap’an*), Dankoff (*tapan* < Erm. *tap’ - tap’an*) ve Budagova gibi bazı Türkologların *tapan* kelimesinin Ermeniceden geldiği yönünde görüşlerinin olduğunu belirtmiştir. Hasan Eren, kelimenin Türkmencede *dābanlāmak* biçiminin olduğunu ve bunu Dankoff’un göremediğini belirtir (Eren 1999: 394). Tuncer Gülensoy, sözlüğünde *tapan* kelimesine de yer vermiştir. Kelimeye “tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen, ağaçtan geniş araç, sürgü (< *tap+a-n*)” anlamını vererek Eren, Tietze, Budagova ve Dankoff’un görüşlerini özetlemiştir. Daha sonra kelime hakkında ‘Ermeniceden alıntı görüşü yanlış olmalıdır.’ şeklinde bir not düşmüştür (Gülensoy 2007: 859).

3. Sonuç

Kelime “düzeltmek, düzleştirmek, bastırmak, ezmek” fiillerindeki anlam çerçevesinde sıfat, yer adı, alet ismi veya bir nesnenin alt kısmı gibi birçok anlam genişliğine uğrayarak Türklerin tarihî metinlerinde ve çağdaş Türk lehçelerinde sıkça kullanılmıştır. Kelimesinin çok heceli yapısı bize türemiş kelime olduğunu göstermektedir. Hamza Zülfikar’ın belirttiği gibi (1995: 638-639) *tapan* kelimesinin *tap* yansıma sesine dayanması bizce de doğru görünmektedir. Tarama Sözlüğü’nde yer alan *taban/ṭaban* ‘ekincilerin tohumu örtmek ve toprağı düzlemek için tarlaya gezdirdikleri ağaç ya da demir; yapılarda çatının üzerine dayandığı ağaç’ (YTS 1983: 200) kelimesi ile ‘el ile yavaş yavaş üzerine vurmak’ anlamına gelen *tapla-* kelimesi (YTS 1983: 203), aralarındaki anlam ilişkisi dikkate alınarak, aynı kökten gelmiş olmalıdır. Zaten *taban* kelimesinin farklı lehçe ve ağızlarda çoğunlukla ‘düzeltmek, düzleştirmek, bastırmak, ezmek’ anlamlarına gelen kelimeler olması dikkat çekicidir.

Tap yansıma kelimesine Orhun veya Uygur döneminde rastlamıyoruz. Fakat *taban* gibi Türk lehçelerinde bu denli yaygın bir kullanıma sahip olan kelimenin kökü, Türkçenin daha önceki dönemlerinde de kullanılıyor olmalıdır. Doğan Aksan, bir sözcük ailesi içinde, ancak sonradan meydana gelebilen, varlığı bir takım kavramların, sözcüklerin varlığına bağlı olan, biçim bakımından gelişerek türetmelerle bir takım anlam olaylarından sonra ortaya çıkan

⁴ Hasan Eren, ‘Türkçedeki Ermenice Alıntılar Üzerine’ adlı makalesinde Ermenice ve Türkçe arasındaki ilgiyi konu alan çalışmaları tanıtırken Dankoff’un, aslen Ermeni olan Sevortyan’ın sözlüğünden yararlanmamasını eleştirmiştir (Eren 1995: 862).

sözcüklere 'ileri öge' tanımını yapmıştır (Aksan 2003: 85). Muhtemelen Orhun veya Uygur döneminde kullanılan *tap* ismini 'ileri öge' olarak görmemiz mümkündür.

Türkçede, neredeyse Anadolu'nun tüm ağızlarında ve farklı Türk lehçelerinde, bu kadar geniş kullanım alanına sahip olan bir kelimenin Ermeniceden girmiş olması muhtemel görülmemektedir. Ayrıca aslen Ermeni olan Sevortyan'ın belirttiği gibi kelimenin Sırpça ve Romencede bulunması (Sevortyan 1980: III), Türkçe aracılığıyla kelimenin bu dillere geçtiğine delil olacak niteliktedir. Biz kelimenin bu dillerde bulunmasını Osmanlı'nın Balkanlardaki faaliyetleriyle ilişkilendirebiliriz. Kelimenin bu dillere girişini Osmanlı'nın, dolayısıyla Türklerin Balkanlardaki varlığıyla açıklamak Ermeniceden bu dillere geçmesini açıklamaktan daha kolay görünmektedir.

Ermenice sözlüklerde taban kelimesinin bulunduğunu belirtmiştik. 1907 yılında yayımlanan Bedros Zeki'nin sözlüğünde *taban* kelimesinin yer alması kelimenin Türkçeden Ermeniceye uzun yıllar önce geçtiğini göstermesi bakımından önemlidir. Kelimenin Ermenicede uzun yıllardır bulunması; Dankoff, Tietze, Budagova gibi bilim adamlarının kelimeyi Ermenice olarak görmelerini açıklar niteliktedir.

KAYNAKÇA

- ADL:** *Azərbaycan Dialektoloji Lügeti* (1999), 1 cilt, Ankara: TDK Yayınları.
- DLT:** Atalay, Besim (1985-1986). *Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi I-II-III*, Ankara: TDK Yayınları.
- YTS:** *Yeni Tarama Sözlüğü* (1983), Ankara: TDK Yayınları.
- DS:** *Derleme Sözlüğü*, cilt X, Ankara: TDK Yayınları.
- AKSAN, D. (2003). *En Eski Türkçenin İzlerinde- Following the Traces of Pre-Turkic*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- ATANIYAZOV, S. (2004). *Türkmen Tilinin Sözköki (Etimolojik) Sözlüğü*. Aşgabat: Miras.
- BAGRAMYAN, R. H.; Halilov, İ. H. (1978). *Hay-Adrbecanneren-Barraran*. Erivan: Luys Yayınevi.
- BEDROS Zeki (1907). *Ermeniceden Türkçeye Mükemmel Lûgat*. İstanbul: V. yev H. Ter-Nersesyan.
- BOROVKOV, A. K. (1961). *"Badā'i' al-Lûgat" Slovar Tālī'imānī Geratskogo*, Moskva: İzd. Vostočnoy Literaturı.
- BUDAGOVA, Z. İ. (1984). "K Istorii Azerbayjansko-Armyanskikh Yazukovih Kontaktov", *Sovetskaya Tyurkologiya*, 3: 11-15.
- CLAUSON, S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. London: Oxford University Press.
- DANKOFF, R. (1995). *Armenian Loanwords in Turkish*, Wiesbaden.
- EREN, H. (1995). "Türkçedeki Ermenice Alıntılar Üzerine". *Türk Dili Dergisi*, 1995/2: 859-904.
- _____, (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- GÜLENSOY, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, II cilt, Ankara: TDK Yayınları.

- HAMZAYEVA, M. (1962). *Slovar Turkmenskogo Yazıka*, Aşhabat: İzdetel'stvo Akademiy Nauk Turkmensko SSR.
- Hüseyin Kazım Kadri (1945). *Türk Lûgati*, III. cilt, İstanbul: TDK Yayınları.
- KAÇALIN, M. S. (1995). Türkçenin Yazıldığı Alfabeler. *TDV İA* (s. 44-49). İstanbul: TDV Yayınları.
- KARAAĞAÇ, G. (2004); "Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi", 05.05.2011, http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/karaagac_01.pdf
- Meninski, Franciscus à Mesgnien (2000). *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae-Arabicae-Persicae Lexicon Turcico-Arabico-Persicum* (sowie einem Vorwort von Mehmet Ölmez) I-II. İstanbul: Simurg Yayınları.
- PAMUKCİYAN, K. (2002). *Ermeni Harfli Türkçe Metinler*. İstanbul: Aras Yayıncılık.
- RADLOFF, W. (1960). *Versuch Eines Wörterbuches Der Türk-Dialecte*, C. III, Netherlands: Mouton & Co.
- SEVORTYAN, E. V. (1980). *Etimologičeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov*, Moskova: İzdatel'stvo Nauka.
- VÁMBÉRY, H. (1878). *Etymologisches Wörterbuch der Turko-Tatarischen Sprachen*. Leipzig: F. A. Brockhaus.
- ZÜLFİKAR, H. (1995). *Türkçede Ses Yansımalı Kelimeler*, Ankara: TDK Yayınları.

Genel Ağ Kaynakları

www.tdk.gov.tr (13.11.2011).